

Mně neutečeš!

Základ kázání: **Jonáš 1**

1. čtení: Jan 10:11-18

¹ Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amítajovu: ² "Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář." ³ Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina. ⁴ I uvrhl Hospodin na moře veliký vítr a na moři se rozpoutala veliká bouře. Lodi hrozilo ztroskotání. ⁵ Lodníci se báli a úpěli každý ke svému bohu a vrhali do moře předměty, které měli na lodi, aby jí odlehčili. Ale Jonáš sestoupil do podpalubí, ulehl a tvrdě usnul. ⁶ Přišel k němu velitel lodi a řekl mu: "Co je s tebou, ospalče! Vstaň a volej k svému bohu! Snad si nás tvůj bůh povšimne a nezahyneme." ⁷ Zatím se lodníci mezi sebou smluvili: "Pojďte, budeme losovat a poznáme, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí." Losovali tedy a los padl na Jonáše. ⁸ Řekli mu: "Pověz nám, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí. Čím se zabýváš? Odkud přicházíš? Z které země, z kterého lidu?" ⁹ Odpověděl jim: "Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu." ¹⁰ Tu padla na ty muže veliká bázeň a řekli mu: "Cos to udělal?" Dozvěděli se totiž, že prchá od Hospodina, sám jim to pověděl. ¹¹ Zeptali se ho: "Co teď s tebou máme udělat, aby nás moře nechalo na pokoji?" Neboť moře se stále více bouřilo. ¹² Odpověděl jim: "Vezměte mě a uvrhněte do moře, a moře vás nechá na pokoji. Vím, že vás tahle veliká bouře přepadla kvůli mně." ¹³ Ti muži však veslovali, aby se vrátili na pevninu, ale marně. Moře se proti nim bouřilo stále víc. ¹⁴ Volali tedy k Hospodinu: "Prosíme, Hospodine, ať nezahyneme pro život tohoto muže, nestíhej nás za nevinnou krev. Ty jsi Hospodin, jak si přeješ, tak činíš." ¹⁵ I vzali Jonáše a uvrhli ho do moře. A moře přestalo běsnit. ¹⁶ Na ty muže padla veliká bázeň před Hospodinem. Přinesli Hospodinu oběť a zavázali se sliby.

I. PROROK MLČÍ, HOSPODIN MLUVÍ DÁL

Milí bratři, milé sestry,

Hospodin nepřestává mluvit. My lidé ho sice čas od času pořádně zklameme. Ale ani tak se z něj nestane uražený pán s napučeným výrazem ve tváři. Mluví s námi dál. Bůh nejdřív promlouval k prorokovi Jonášovi přímo:

- ***Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář.***

Hospodin vložil do Jonáše veliká očekávání, stejně jako mnozí rodiče do svých dětí. Měl s ním obrovské plány, tak jako ne jeden trenér se svým nadaným svěřencem. Mluvil s tím prorokem přímo o svých záměrech, o svých požadavcích. Jasně mu řekl, co má udělat. A Jonáš? Neodpověděl, neposlechl, utekl. Jenže Bůh není ani zhrzený rodič, ani zklamáný trenér. Bůh je stále Bůh. A proto se neodmlčí. Mluví s Jonášem dál, přestože ho prorok ranil. Jen styl komunikace se teď výrazně mění. Hospodin už k Jonášovi nemluví přímo. Ale nepřímo je s ním pořád v kontaktu. V tom se jistě projevuje veliká míra Božího milosrdenství!

1) Veliká bouře na moři

- ***4 I uvrhl Hospodin na moře veliký vítr a na moři se rozpoutala veliká bouře. Lodi hrozilo ztroskotání.***

Ta bouře, bratři a sestry, není projev Božího soudu nad Jonášem, potažmo nad pohanskými námořníky. Je to způsob Boží řeči s člověkem, který se vůči Božímu hlasu uzavřel. Není to úžasné? Kolikrát v životě jsme my měli zavřené uši a hluché srdce? Kolikrát jsme aktivně vzdorovali Božímu slovu? Kolikrát jsme dělali, že Boha neslyšíme? Kolikrát jsme to ani nepředstírali a otevřeně jsme si žili tak, jak jsme uznali za vhodné a dobré?

A potom se stalo něco, co nás opět vrátilo zpátky k Bohu. Bůh nás vracel zpět k sobě – třeba i pomocí hrozných a těžkých událostí, které vůbec nebyly příjemné. Například ztrátou vnějších jistot. Nemocí. Něčím, co jsme v té chvíli považovali za lidské neštěstí, ale s odstupem času v tom vidíme Boží tichou intervenci. Skryté Boží volání. Způsob, kterým nás Bůh zase k sobě opět přitáhl. Jenže Jonášovi to nestačilo... Zatímco větrem ošlehaní a vlnami mnohokrát zmáčení námořníci byli strachem bez sebe z toho, co se kolem nich děje... Zatímco se tito zkušení profesionálové báli o holý život, Jonáš – byť jistě věděl, proč ta bouře přišla a kdo ji způsobil – na to nereagoval.

- ⁵ ***Loďníci se báli a úpěli každý ke svému bohu a vrhali do moře předměty, které měli na lodi, aby jí odlehčili. Ale Jonáš sestoupil do podpalubí, ulehl a tvrdě usnul.***

Místo aby si klekl na palubě lodi a modlil se k Hospodinu... Místo aby Boha prosil o odpuštění a shovívavost, Jonáš opět odešel co nejdál a co nejhlouběji od Hospodina, jak jen to bylo možné: Do podpalubí. A tam tvrdě usnul.

2) Velitel lodi

Bouře tedy na Jonáše nezabírala. Jistě, Hospodin nad tímto nepovedeným jedincem už dávno mohl mávnout rukou. Ale on se rozhodl k němu opět promluvit. Tentokrát skrze velitele té lodi. Ústy pohana jak poleno. Není to vlastně ironie, bratři a sestry? Ten, který měl mluvit k pohanům, mlčí jako hrob. A ti, kteří měli poslouchat Božího proroka, chrlí slova Boží. Promlouvají k Jonášovi, byť nevědomky. Všechno je vzhůru nohama! Všechno je naruby! Všechno je špatně!

- ⁶ ***Přišel k němu velitel lodi a řekl mu: "Co je s tebou, ospalče! Vstaň a volej k svému bohu! Snad si nás tvůj bůh povšimne a nezahyneme."***

Bratři a sestry, s tím také máme zkušenosti. Někdy jsme tak daleko od Hospodina, že prostě neslyšíme jeho přímý hlas. Ale Bůh se nás jen tak nevzdává. A tak na nás volá někdy i skrze ty naše bližní, kteří v něj sami nevěří. Používá je proto, aby se k nám dostal blíž, abychom opět zaslechli jeho hlas. To on umí. To on může. Jemu, jakožto Stvořiteli, patří vítr i mořské vlny. A samozřejmě také každý člověk stvořený k jeho obrazu. Každý člověk, kterému Bůh dal dech i hlas.

No, velitel lodi zatím neví, co je to za člověka, ten Jonáš. Ale má mu za zlé, že nedělá nic pro záchranu jejich kocábky. Vždyť námořníci makají, co jim jen síly stačí! A navíc každý z nich prosí své bohy o záchranu.

A všimněte si: Velitel lodi dokonce používá stejné první sloveso, jaké užil Hospodin, když v Izraeli mluvil k Jonášovi: ***Vstaň!*** Tím nás chce vypravěč ujistit, že ústa sice patří veliteli lodě, ale slova jsou Hospodinova. Ne, není to dobré, když ti, kteří v Krista nevěří, jsou vzhůru, zatímco si církve vychrapuje. To není vůbec dobré!

3) Vrhání losů

Jonáš chrní dál. Bůh ho ani ústy velitele lodi duchovně neprobudil. Bouře sílí. A tak se zoufalí námořníci rozhodnou přijít celé věci na kloub. Oni už zjistili, že vlastními silami tu bouři nezvládnou. Proto si zahrají na detektivy. Použijí los, aby označili viníka celé překerní situace.

- ⁷ ***Zatím se loďníci mezi sebou smluvili: "Pojďte, budeme losovat a poznáme, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí." Losovali tedy a los padl na Jonáše.***

A tak Hospodin opět promluvil: Skrze los. Ukazuje jim, kdo je pravým viníkem toho celého průšvihy. Je to Jonáš! A tak námořníci vytahují Jonáše na palubu. A nutí ho, aby jim celou situaci objasnil.

Bratři a sestry, jak jsou ti námořníci ohleduplní! Vypravěč nám je ukazuje v dobrém světle. Jonáš nebyl jedním z nich. Nebyl jejich spolupracovníkem, kolegou, námořníkem. Nebyl jejich příbuzným ani přítelem. Navíc byl sám. Bez rodiny. Bez přátel, kteří by se za něj postavili. A oni zrovna plují na širém moři. Sečteno, podtrženo: Nebyl by to naprosto žádný problém, vyřešit tuto záležitost rychle a efektivně. Mohli chytout Jonáše, silou ho donutit k přiznání a hodit ho do vln. Tečka. Už zítra by o tom nikdo nemluvil. A za měsíc by si na to nikdo ani nevzpomněl. Bouře by utichla. Viník by byl mrtev. Všechno by bylo v cajku.

4) Námořníci a jejich výslech

Ale místo takového řešení námořníci začnou Jonáše zpovídat...

- ⁸ **Řekli mu: "Pověz nám, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí. Čím se zabýváš? Odkud přicházíš? Z které země, z kterého lidu?"** ⁹ **Odpověděl jim: "Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu."** ¹⁰ **Tu padla na ty muže veliká bouře a řekli mu: "Cos to udělal?" Dozvěděli se totiž, že prchá od Hospodina, sám jim to pověděl.**

Dokonce mu říkají: *Vyprávěj nám...* Kolem nich se prohání mohutný vítr... Obrovská bouře si pohrává s jejich lodí... A oni chtějí, aby jim vyprávěl svůj životní příběh. To je snad mrhání drahocenným časem, ne? Pro námořníky nikoli! Oni totiž cítí, že Jonášův příběh je pro ně v tu chvíli životně důležitý. Kéž bychom i my někdy mohli druhým lidem vyprávět náš život víry! Kéž by i naše životní cesty s Hospodinem byly pro druhé životně důležité! No, možná i jsou důležité. Jenom my se občas domníváme, že to vlastně nikoho nezajímá. Že to už nikoho nebaví poslouchat. Nemějme tento ustrašený evangelický předpoklad, bratři a sestry! Bojujme s ním! Vyprávění o milosrdném Bohu, který se v našem životě projevuje, je skutečně životně důležitý příběh nejen pro nás, ale i pro druhé lidi!

Ale ještě si povšimněte té poslední otázky, kterou námořníci pokládají Jonášovi:

- ***Cos to udělal?***

Je opravdu strašné, když se lidé, kteří v Boha nevěří, naprosto vážně zeptají věřícího člověka, proč provedl tak hroznou věc, proč od Hospodina utíká, proč s ním nemluví, a proč ho neposlouchá. Je strašné, když svou neposlušností Hospodina ohrožujeme či neblaze ovlivňujeme život lidí kolem nás! Na druhou stranu: I z takové duchovní bažiny nás Hospodin dokáže vytáhnout. Pro něj žádná lidská žumpa není dost hluboká. Jeho láska, jeho odpuštění, jeho milosrdenství je opravdu veliké. Nezná mezí.

Však i tuto otázku můžeme vnímat jako otázku od Hospodina samotného, kterou Bůh Jonášovi položil ústy těch nevěřících námořníků. V posledu to on sám mluví se svým prorokem, i když nepřímou. *Jonáši, cos to provedl? Tak se konečně prober, chlape!* Bůh to s ním prostě nevzdává!

- ¹¹ **Zeptali se ho: "Co teď s tebou máme udělat, aby nás moře nechalo na pokoji?"** **Neboť moře se stále více bouřilo.** ¹² **Odpověděl jim: "Vezměte mě a uvrhněte do moře, a moře vás nechá na pokoji. Víím, že vás tahle veliká bouře přepadla kvůli mně."**

Člověk skutečně žasne nad tím, že Jonáš ani v tu chvíli nepadl na kolena a nezačal prosit Boha o smilování. Místo toho si přeje umřít. Nechce mluvit s Bohem. Chce napořád zavřít oči i ústa. Místo aby se nadechl a z plných plic žádal Hospodina o odpuštění, přeje si naplnit ústa i plíce mořskou vodou. Raději utone v hlubinách, než aby se Bohu podvolil a smířil se s ním. A výsledek? Nakonec ho námořníci hodí do moře. Jak ale víme, to není konec. Bůh i v této mezní situaci bude s Jonášem mluvit. Ale o tom až zase příště.

Bratři a sestry, Písmo nám dnes sděluje, že Hospodin to s námi nevzdává. Mluví k nám. Pronásleduje nás, když od něj utíkáme. Konfrontuje nás v různých (těžkých) situacích. Promlouvá k nám skrze druhé lidi. Snaží se nás všemožně dostat na tu správnou cestu. Jeho láska k nám je skutečně obdivuhodná! Zde můžeme, jen spolu s apoštolem Pavlem, v úžasu zvolat:

- ³⁸ *Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc,* ³⁹ *ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.* (Ř 8:38-39)

Ne, kniha Jonáš nás rozhodně nenavádí k neposlušnosti, k rozchodu s Hospodinem, ke šlapání po vlastních hříšných cestičkách. Ale na druhou stranu nám ukazuje, že v Božích očích není nic ztraceno, a to ani ve chvíli, kdy si my sami už připadáme ztraceni.

II. HRANICE MEZI VĚŘÍCÍMI A NEVĚŘÍCÍMI SE NĚKDY (ŽEL!) STÍRÁ

A teď se ještě chvíli podívejme na dnešní příběh z jiného hlediska. Nám je často jasné, kdo je věřící a kdo je nevěřící. Máme na to osvědčené postupy, jak to zjistit. Ten, kdo chodí pravidelně do kostela, je věřící. Ten, kdo do kostela přijde jen na velké svátky, věřící není. Ten, kdo se modlí každé ráno, je věřící. Ten, kdo se modlí, jen když mu teče do bot, věřící není.

Ten, kdo čte pravidelně Bibli, je věřící. Ten, který má Bibli doma zaprášenou, věřící není. Přičemž většinou se dokážeme zařadit mezi ty věřící a dobré lidi. A na ty ostatní se díváme skrz prsty jako na nevěřící a špatné.

Jenže příběh o Jonášovi nám to komplikuje. Zamysleme se: Kdo na té lodi byl věřící a dobrý? A kdo se projevil jako nevěřící a špatný? Jonáš je Izraelita a Boží prorok. A námořníci jsou prachsprostí pohané, kteří uctívají svá vlastní božstva. A je v tom jasno, ne? Není, bratři a sestry! Vůbec v tom není jasno!

1) Vztah k Bohu

Jonáš přece nemluví s Hospodinem. Naopak námořníci na konci příběhu k Hospodinu volají. Stávají se z nich bohabojní lidé, kteří Hospodina uctívají. Slovy vypravěče:

- ¹⁴ *Volali tedy k Hospodinu: "Prosíme, Hospodine, ať nezahyneme pro život tohoto muže, nestíhej nás za nevinnou krev. Ty jsi Hospodin, jak si přeješ, tak činíš."* ¹⁵ *I vzali Jonáše a uvrhli ho do moře. A moře přestalo běsnit.* ¹⁶ *Na ty muže padla veliká bázeň před Hospodinem. Přinesli Hospodinu oběť a zavázali se sliby.*

Dále: Jonáš se odmítá kát. Odmítá se obrátit. Volí raději smrt v moři, než aby přiznal svou vinu a změnil svůj život. Ale námořníci se kají. Prosí Boha o smilování, že Jonáše vhazují do rozbouřeného moře. Obětují mu nějaké zvíře, které vytáhnou z podpalubí. A slibují Bohu, že až se dostanou na pevninu, přinesou mu další oběti. V tu chvíli mají ti pohanští námořníci lepší a vřelejší vztah s Hospodinem než prorok Jonáš, který slyšel jeho slovo v zaslíbené zemi.

2) Vztah k bližním

A k tomu ještě připočtěme vztah k bližním. Jonášovi je ukradené, že táhne ke dnu i druhé lidi. On chce zemřít. A když u toho zařvou i ti námořníci, co je mu do nich?! Jsou to jen cizí lidé, kteří se ocitli ve špatný čas na špatném místě, nic víc. Kdyby měl ten prorok v sobě alespoň tolik soucitu, aby nevinní lidé, kteří k tomu přišli jak slepí k houslím, kvůli němu netrpěli! Ale jemu je to jedno. Naopak ti námořníci se snaží ušetřit Jonášův život za každou cenu! I poté, co zjistí, že je za všechno zodpovědný... I poté, co je sám přemlouvá, aby ho utopili... Oni takové nelidské řešení stále odmítají. Snaží se pádlovat ze všech sil a dostat se na pevninu. Když ale pochopí, že to je zřejmě vůle Boží, aby Jonáše vhodili do vln, rozhodnou se to udělat. A ještě z tohoto zoufalého činu mají výčitky svědomí.

K tomuto místu napsali židovští vykladači pěkný midraš, tedy výklad formou vloženého příběhu. Poslechněte si ho. Námořníci prý chytili Jonáše a strčili ho do moře – ale jen po kotníky. Moře v tu ránu přestalo bouřit. Tak ho zase vytáhli na palubu. Ale bouře je znovu dostihla. A tak Jonáše ponořili až po břicho. Bouře ustala. Vytáhli ho na palubu. Ale běsnění začalo nanovo. Tak ho šoupli do vln až po krk a drželi ho za vlasy. Bouře utichla. Vytáhli ho ven z vody. Ale vlny začaly opět útočit na loď. Tak Jonáše nakonec do těch vln hodili. Zjistili, že prostě není zbylí.

Trefný příběh! Ti námořníci si vážili života člověka, kterého neznali. Vážili si člověka, o kterém přitom věděli, že je zodpovědný za všechno jejich neštěstí. Řekněte, kdo měl větší lásku k bližním: Jonáš k námořníkům, nebo námořníci k Jonášovi?

Milí bratři, milé sestry, vstoupili jsme do postního období. V tomto předvelikonočním čase tedy přemýšlejme, zda je náš život s Bohem skutečný a opravdový. Zda naše láska k Bohu a k bližním roste, rozvíjí se, kvete a přináší ovoce. Pokud tomu tak není, pokud se Jonášovi podobáme, prosme Boha o odpuštění, o nápravu, o pomoc. Třeba hned teď, než přistoupíme ke stolu Kristovu. On nás jistě vyslyší, pozdvihne a posílí. Však nás všechny právě kvůli tomu dnes shromáždil. Amen.